

SANDRA CAMACHO CLAVIJO, *EL TESTAMENTO REVOCATORIO*,
BARCELONA, MARCIAL PONS, 2015, 255 P.

L'aprovació per la Llei 10/2008, d'1 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, significa la tipificació, per primera vegada en el dret successori català, del testament merament revocatori: «El testament merament revocatori determina que la successió es defereixi d'acord amb les normes de la successió intestada». La doctora Camacho aborda amb gran profunditat en aquest llibre l'anàlisi d'aquesta figura i ho fa, de forma paral·lela, en l'ordenament civil castellà i en el dret successori de Catalunya. El llibre conté un estudi acurat i complet dels antecedents històrics, la doctrina nacional i comparada, i les fonts legals i jurisprudencials. No debades, la monografia que ara es presenta és el resultat de la recerca portada a terme per la seva autora en el Centre d'Investigació Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Privatrecht, d'Hamburg, durant els anys 2011 i 2012.

El treball s'estructura en sis blocs que es corresponen amb cadascun dels capítols que l'integren. El primer capítol analitza el testament merament revocatori des d'una perspectiva històrica i n'estudia les fonts, fet que es tradueix en l'anàlisi de la regulació de la revocabilitat del testament en les diferents etapes de la història del dret successori, tant el català com l'espanyol. Conclou que el concepte de *testament merament revocatori* neix com a conseqüència del treball realitzat pels comentaristes del *Corpus iuris civilis*. Després fa el seguiment del procés històric fins al vigent Codi civil espanyol (CC), que no el regula, i el vigent Codi civil de Catalunya (CCCat), que sí que el considera en l'article 422-9.5.

El segon capítol del llibre aborda la qüestió del concepte de *testament merament revocatori*. L'autora explica, respecte al dret civil espanyol, la rellevància del fet que en el procés codificador es derogués la norma revocatòria justiniana sense tipificar el testament merament revocatori. Així, doncs, quan posteriorment la doctrina i la jurisprudència s'enfronten amb la delimitació del seu concepte, han de retornar als arguments jurídics que havien fet servir els glossadors i que van ésser rebuts en el dret successori de Castella. Respecte al dret successori català, la doctora Camacho analitza detalladament la seva formulació teòrica a partir de la recent tipificació legal del testament merament revocatori en l'article 422-9.5 CCCat i destaca les dues perspectives jurídiques de construcció que ofereix: la primera fa referència a la seva concepció estructural com a determinant de la successió intestada i com a excepció al requisit de la institució d'hereu per a la validesa d'un testament a Catalunya, i la segona fa referència a la seva concepció funcional com a mecanisme jurídic d'activació de la crida implícita dels hereus *ab intestato*.

El tercer capítol tracta sobre l'atorgament del testament merament revocatori: la seva forma i el seu contingut. La doctora Camacho destaca el contingut revocatori exclusiu i excloent del testament merament revocatori, que es va estructurar com a element essencial causal/funcional, a la vegada fonament de la seva autonomia com a negoci *mortis causa*, inclús per als supòsits de «testament merament revocatori mixt» (el que incorpora altres disposicions successòries) i «testament merament revocatori sobrevingut» (quan el contingut revocatori únic i excloent es produeix a continuació del seu atorgament).

El quart capítol aborda la qüestió dels efectes jurídics del testament merament revocatori. L'autora analitza els problemes següents: 1) la indeterminació de la cronologia d'atorgaments de testaments merament revocatoris i les solucions que ofereixen tant el dret successori del Codi civil com el dret successori de Catalunya; 2) l'eficàcia legal típica del testament merament revocatori en l'article 422-9.5 CCCat i la distinció de les seves modalitats en funció de les dues perspectives de la qualificació jurídica del testament merament revocatori; 3) els efectes de l'atorgament del testament merament revocatori sobre codicils i memòries testamentàries i sobre algunes previsions de la successió *ab intestato*, com l'heretament preventiu, la substitució preventiva de residu i la substitució fideïcomissària sotmesa a la condició de no atorgar testament.

Per acabar, el darrer capítol d'aquesta obra tracta sobre la revocació del testament merament revocatori. L'atorgament de testaments merament revocatoris successius produeix la reviviscència del primer testament de forma automàtica, perquè el restabliment neix d'una font jurídica negocial *ex voluntate*, és a dir, la voluntat de restablir el primer testament atorgat es dedueix inequívocament del fet concloent de negar una voluntat simple negativa anterior. Nogensmenys, en el règim jurídic del CC i del CCCat la reviviscència del testament anterior requereix una declaració expressa del testador. En les seves conclusions, l'autora proposa la regulació d'una norma per a tipificar la revocació del testament merament revocatori en el dret civil català, amb un criteri anàleg al del règim d'Alemanya de reviviscència automàtica, que admet prova en sentit contrari: «La revocación de un testamento puede ser revocada por otra revocación, y en caso de duda, reviven las disposiciones revocadas»; és a dir, admet la formulació normativa d'una presumpció *iuris tantum*, un mecanisme jurídic legitimador de la recerca de la veritable voluntat del testador per al cas que hi hagi dubtes sobre la seva voluntat.

En definitiva, ens trobem davant d'un treball profund i acurat en el qual l'autora posa de manifest la seva capacitat d'anàlisi i reflexió. No hi ha dubte de la utilitat d'aquest estudi i de la seva important repercussió en l'àmbit del dret civil espanyol i català.

Paloma de Barrón Arniches
Professora agregada de dret civil
Universitat de Lleida